

Ninots i lletraferits

Les relacions entre els escriptors dels anys vuitanta i la historieta van ser esporàdiques

SEBASTIÀ ROIG > TEXT



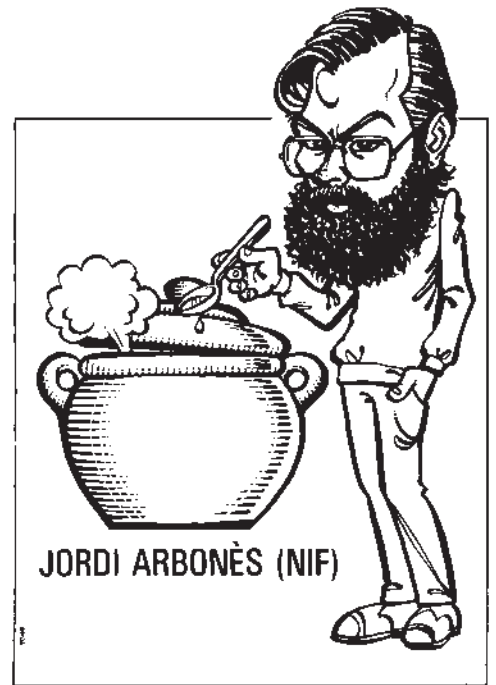
>> El doctor Livingstone, suposo (1985). Dibuix d'Àngel del Pozo i guió de J. M. Fonalleras.

El grup d'autors gironins sorgits els anys vuitanta va ser força heterogeni, però alguns d'ells es van apropar al llenguatge de la historieta. Josep Maria Fonalleras n'és el cas més evident: el seu llibre de contes *El rei del mambo* (Edicions del Pèl, 1985), de factura experimental i postmoderna, incorporava l'univers audiovisual del còmic des de la mateixa portada, on la bafarada de pensament d'una noia anuncia el títol del llibre.

A l'interior del volum hi anava encartat *El doctor Livingstone, suposo*, un quadernet d'histories amb guions de l'autor i dibuixos d'Àngel del Pozo. El còmic adaptava el conte homònim, que narra les peripècies africanes d'un reporter fotogràfic, complementat per dues pàgines protagonitzades per Oleguer Barber, mestre en onanisme. El personatge i els textos procedien d'*El rei del mambo*, text amb què Fonalleras s'havia endut el Just Casero de 1983.

Oleguer Barber, en el conte premiat, es permetia interaccionar amb alguns personatges d'Hergé. «*El lotus blau* —recorda Fonalleras— és el primer llibre de què tinc consciència que em regalen per sant Jordi. Em costaria destacar algun títol, potser *El ceptre d'Ottokar* o *Tintín a Amèrica*. Per tot: per la filigrana del dibuix, pel detall, per l'extrema precisió. Salvant les distàncies, l'estil net i clar d'en Pozo m'hi feia pensar».

A altres contes del llibre, l'autor va fer l'ullet a sèries de còmic clàssiques —*Terry i els pirates*, de Milton Caniff—, humorístiques —*Astèrix*, de Goscinny i Uderzo— i alternatives —*Anarcoma*, de Nazario—. Tot i estar molt distanciat de l'esperit del *comix underground*, Fonalleras puntualitza: «En aquell moment, mons relativament allunyats, al-



>> Jordi Arbonès vist per Disart.

menys a Girona, tenien molts més punts en comú que no pas ara. Te'ls trobaves tots allà mateix. I, d'alguna manera, vull pensar que hi havia una mena d'osmosi, no?, de corrents que es transmetien. Nazario, el trobo fenomenal, un punt de referència d'època, no solament estètic sinó de reflex del moment».

Undergrounds i juvenils

Qui connectava de ple amb l'esperit underground era Jordi Arbonès, bon coneixedor dels textos de Kerouac i de les vinyetes de Robert Crumb. No és rar que la seva primera obra, *Miratges* (Edicions Boratuna, 1983), plena d'històries d'ambient suburbial i nocturn, portés el subtítol *Cròniques de l'altra Girona*.



El grup d'autors gironins sorgits en els anys vuitanta va ser força heterogeni, però alguns d'ells es van apropar al llenguatge de la historieta

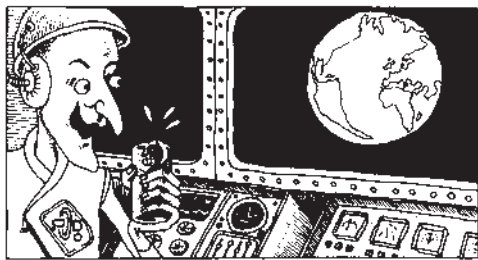
Arbonès va saltar al terreny del còmic l'any 1987, quan va escriure els guions de *Rostoi*, les desventures d'un alienígena dibuixat pel ninotaire Isidre Centeno, publicades pel setmanari *Presència*. L'escriptor definia *Rostoi* com «un *guiu* que no s'adona de res, que va fent voltes amb una única intenció: fer de guia turístic particular del lector». El personatge, en efecte, recorria com un esperitat pobles i paisatges gironins a la recerca d'El Dorado. I ho feia acompanyat per un grup de bojos, qui sap si en homenatge a l'origen frenopàtic de Don Vito o Makoki, antiherois del *comix* barceloní. *Presència* també va servir de plataforma de guionatge per a Angels Gardella.

Toni Vinyes-Miralpeix i Gassó també va apropar el còmic a la narrativa. Dibuint de formació —havia publicat la sèrie *Les coves del bandoler* (1969) a *Cavall Fort*—, es va estrenar amb la novel·la juvenil *El poder del robí negre* (Pòrtic, 1985). El robí negre era un meteorit caigut a Birmània i que tenia un poder inesperat. Amb aquesta obra, Vinyes volia ajudar a omplir el buit amb què es trobaven molts lectors quan havien de fer el salt de la historieta a la literatura. Aquesta era una premissa molt habitual en aquells temps, quan l'atractiu de la lletra impresa encara no havia estat escombrada per l'omnipresència dels videojocs o les telesèries.

Sebastià Roig és periodista.

>> *Rostoi* (1987). Dibuix d'Isidre Centeno i guió de Jordi Arbonès. A la dreta, *El pirata negro*, de Jaume Provensal.

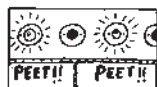
Còmic



ROSTOI (I)

PER FÍ, DESPRÉS DE TANTS I TANTS ANYS LLUM TRAVESANT INNOMBRABLES GALAXIES, L'AVENTURER ROSTOI TENIA DAVANT SEU L'OBJECTIU: LA TERRA!!
ENRERA QUEDAVEN LES PERILLOSES CONSTEL·LACIONS DE LA MONA... EL PORC... LA RATA... EL CUC... LA SERP... L'ORANGUTA... EL CAMELL... EL NEGOT... LA

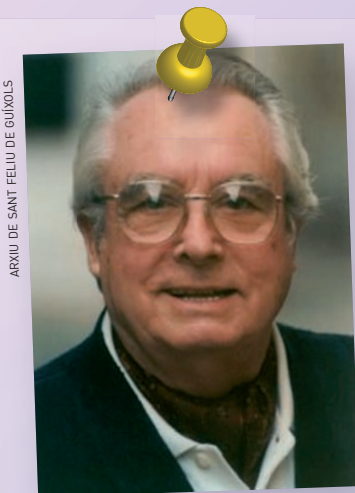
ROSTOI ERA L'ÚNIC PER SALVAR LA SEVA GALAXIA DE LES URPES DE GOND "EL TIRA", PER AIXÒ HAVIA DE TROBAR EL QUE INNOMBRABLES AVENTURERS, ABANS QUE ELL, HAVIEN CERCAT, PERDENT LA VIDA EN L'INTENT... EL DORADO.
(N. de l'A.)



PER A UNA MILLOR COMPRESIÓ DEL LECTOR, A PARTIR D'ARA, S'APLICARÀ LA TRADUCCIÓ SIMULTÀNIA... DE TRES



JAUME PROVENSAL: L'ART DE LES PORTADES



ARXIU DE SANT FELIU DE GUÍXOLS

Nascut a Santa Cristina d'Aro (1916), **Jaume Provensal** va viure gairebé tota la vida a Sant Feliu de Guíxols i va morir a Palamós (2002). La seva participació en el camp de la historieta va ser més aviat minsa, però la seva feina com a il·lustrador va ser monumental: esdevingué un dels artistes clau per entendre què va suposar la novel·la popular, un dels fenòmens més apassionants i oblidats de la nostra cultura recent.

Provensal va ser l'autor de milers de portades de les novel·les de quiosc, portades de composició brillant i de colors captivadors que enlluernaven els lectors dels anys quaranta i cinquanta. Capaç d'adaptar-se als diversos gèneres triomfants —romàntic, westerns, aventures o policíac— es va convertir en el dibuixant habitual de les portades de Pedro Víctor Debrigode, el més gran autor de la novel·la popular espanyola. Així va ser el creador gràfic de col·leccions com *El pirata negro*, *El galante aventurero* o *Servicio Secreto*.

Diverses iniciatives a Sant Feliu de Guíxols —exposicions, associacions, conferències— han reivindicat la seva aportació artística.

Joan Manuel Soldevilla és estudiós del còmic.

